

2023/2024

**PROGRAM WŁASNY
PRZEDSZKOŁA NR 10 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W TYCHACH**

„W świecie zmysłów”

mgr Małgorzata Kaizer

PROGRAM WŁASNY PRZEDSZKOŁA NR 10 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W TYCHACH

Warunki realizacji: Program adresowany jest dla dzieci w wieku przedszkolnym, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego bądź opinie z Poradni Psychologiczno Pedagogicznej. Będzie realizowany w roku szkolnym 2023/24 na terenie Przedszkola nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi w Tychach. Zajęcia odbywać się będą dwa razy w miesiącu.

Za realizację programu odpowiedzialna będzie Małgorzata Kaizer.

Termin realizacji : rok szkolny 2023/2024

Formy realizacji:

- grupowa
- zespołowa
- indywidualna

Miejsce: Zajęcia polisensoryczne prowadzone będą w sali doświadczania świata oraz na świeżym powietrzu (boisko i ogród przedszkolny).

Wstęp:

Podczas każdej aktywności dziecka, bez względu na to, czy jest to zabawa, czy poważna nauka, mózg otrzymuje informację ze wszystkich zmysłów. To dzięki nim poznaje otoczenie. Niestety w obecnych czasach dzieci wiodą postępowe życie, którego dużą częścią są komputery, telewizja, telefony, tablety itp. Z tego powodu ich percepcja jest ograniczona tylko do narządów słuchu i wzroku, co nie jest obojętne dla ich rozwoju. Tak wychowywane będzie miało problemy z opanowaniem czynności takich jak: pisanie, czytanie, liczenie. Działanie wielozmysłowe, pozwala dzieciom zdobywać nowe doświadczenia dostosowane do ich osobistego tempa rozwoju. Zastosowanie różnych zmysłów prowadzi do kształtowania się przekonań na temat świata, ludzi oraz samego siebie. Dzięki ich rozwojowi kształtuje się rozwój poznawczy, społeczny, emocjonalny, także komunikacyjny. Rośnie samodzielność, poczucie bezpieczeństwa, inicjatywa. Dziecko powinno mieć okazję do: obserwowania i oglądania, poznawania i badania, przeżywania, doświadczania, wypowiedzania się oraz działania i tworzenia. Dlatego warto pamiętać, że zmysły są przewodnikiem po świecie.

*Chodzi o to, aby – jeśli to tylko możliwe
– poznawać świat za pomocą zmysłów;
to co widoczne – wzrokiem,
to, co słyszalne – słuchem,
to, co można powąchać – węchem,
posmakować – smakiem,
dotknąć zmysłem dotyku.
A jeśli coś można uchwycić jednocześnie kilkoma zmysłami,
należy to odbierać kilkoma zmysłami.*

- Jan Amos Komeński –

Cele główne:

- Stworzenie możliwości odbierania nowych bodźców
- Stymulacja zmysłu: wzroku, słuchu, dotyku, węchu, smaku
- Rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej
- Rozwijanie pamięci słuchowej,
- Rozwijanie wrażliwości dotykowej,
- Rozwijanie percepcji smakowej.

Cele szczegółowe:**Wzrok:**

- ćwiczy koncentrację na bodźcach wzrokowych,
- rozwija kierunkowość spostrzegania,
- poprawa koordynacji wzrokowo-ruchowej,
- usprawnia analizę i syntezę wzrokową,
- poszerza doświadczenia wzrokowe oraz pamięć wzrokową.

Słuch:

- ćwiczy umiejętność koncentracji na bodźcach słuchowych,
- poszerza zasób doświadczeń słuchowych,
- zmniejsza lęk przed nowymi dźwiękami,
- stymuluje koordynację słuchowo-ruchową, słuchowo-wzrokową,
- ćwiczy umiejętność różnicowania dźwięków otoczenia i mowy.

Dotyk:

- poszerza doświadczenia i rozwija zdolność postrzegania,
- poprawia orientację w schemacie własnego ciała,
- ćwiczy zdolności manipulacyjne,
- rozwija aktywność ruchową.

Węch:

- poszerza doświadczenia węchowe,
- ćwiczy zdolność kojarzenia zapachu z sytuacją,
- buduje wyobrażenia i wiedzę na temat otaczającego świata.

Smak:

- nabywa umiejętność rozróżniania smaków,
- poszerza preferencje smakowe.

Metody i formy realizacji:**Metody realizacji:**

- obserwacja,
- pokaz,
- praktyczne działanie.

Środki dydaktyczne: światłowody, panel świetlny, kolorowe kryształki/kamyczki, projektor, magnetofon/ telefon, nagrania dźwięków – niskich-wysokich, głośnych-cichych, przyjemnych dla ucha – nieprzyjemnych, olejki zapachowe, produkty spożywcze, materiały przyrodnicze, materiały o różnej fakturze i ciężkości, woreczki strunowe, guziki, koraliki, ozdoby świąteczne, opakowania z jajek niespodzianek, patyczki do szaszłyków, tace, ilustracje owoców, kubki, kostka do gry, płatki kosmetyczne, pojemniki plastikowe, taśma, arkusze papieru i tektury, farby, kleje, nożyczki.

Przewidywane efekty:

Podstawą prawidłowej egzystencji i osiągnięcia sukcesów życia są zmysł. Niektórzy uczą się słuchając, inni lepiej zapamiętują to, co widzą, a jeszcze inni wykorzystują różne kombinacje zmysłów, by uczyć się wydajniej. Takie nauczanie polisensoryczne dostarczające coraz to nowych bodźców, angażuje różne zmysły pozwalając na dotarcie większej ilości informacji do układu nerwowego w efekcie dając osiągnięcie lepszych efektów w uczeniu się dziecka. Poprzez aktywizację zmysłu dotyku dzieci zgromadzą nowe doświadczenia, poprawią precyzyjność ruchów, rozwiną wrażliwość dotykową, rozwiną aktywność ruchową, obudzą ciekawość i radość z eksperymentowania. Dzięki aktywizacji zmysłu słuchu - poszerzony zostanie zasób doświadczeń w zakresie percepcji słuchowej, usprawni się koncentracja na bodźcach słuchowych, zmniejszy się lęk przed dźwiękami, usprawnieni umiejętność różnicowania dźwięków otoczenia i mowy, rozwinie się pamięć słuchowa, analiza i synteza słuchowa, koordynacja słuchowo –ruchowa i słuchowo-wzrokowa. Dzieci nauczą się reagować na różne bodźce słuchowe. Zajęcia doskonalące zmysł wzroku pozwolą na rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej, kierunkowości i spostrzegania, pamięci wzrokowej, analizy i syntezy wzrokowej. W zakresie smaku rozwinie się percepcja smakowa, podopieczni nabędą umiejętność różnicowania smaków. Dzięki stymulacji zmysłu węchu – zgromadzone będą nowe doświadczenia węchowe, budowanie wiedzy na temat otaczającego świata, kojarzenie zapachu z sytuacjami , nauka lokalizacji zapachu, rozwijanie pamięci zapachowej.

Ewaluacja:

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w maju 2024 roku.

1. Ankieta obrazkowa dla dzieci;
2. Arkusz ewaluacji indywidualnej

ROZKŁAD MATERIAŁU NA ROK SZKOLNY 2023/2024**Wrzesień - Październik****Węch, smak i degustacja**

1. Podstawowe smaki: słony, słodki, kwaśny, gorzki.
2. Owocowe przysmaki.
3. Rozpoznajemy zapachy.
4. Mistrz węchu.

Przykłady zabaw:**❖ Słodkie, kwaśne, słone czy gorzkie?**

Produkty spożywcze należy pokroić lub podzielić na mniejsze cząstki i ułożyć na tacy. Dzieci po kolei rzucają kostką. Rzucającemu zasłaniaamy oczy. Jeśli dziecko wyrzuciło cztery oczka, wybiera z tacy cztery kawałki różnych produktów i określa ich smak.

❖ Sałatka owocowa

Dzieci myją owoce, a następnie pod opieką nauczyciela kroją je na niewielkie kawałki. Następnie przygotowują sałatkę owocową. Określają jej smak oraz nazywają ulubiony owoc znajdujący się w sałatce.

❖ Owocowy jeź

Dzieci myją owoce, kroją na kawałki i pod opieką nauczyciela robią owocowe szaszłyki. Po zakończeniu ich produkcji wbijają patyczki z owocami w połówkę jabłka tworząc jeże. Następnie degustują wykonane szaszłyki owocowe.

❖ **Eksperci od soków owocowych**

Dzieci wycinają z ulotek reklamowych zdjęcia różnych owoców i nakleją je na kartki. W tym czasie nauczyciel napełnia kubeczki sokami. Karty z owocami zostają ułożone na stole. Dzieci próbują soku. Gdy nauczyciel zawoła „Chwyćcie owoce!”, dzieci szybko szukają odpowiedniego zdjęcia owocu z którego wykonany jest sok. Ten, komu uda się to jako pierwszemu, wygrywa pierwszą rundę. Potem rozpoczyna się nowa runda i dzieci testują nowy sok.

Przykłady zabaw:

❖ **Co tak pachnie?**

Materiał: materiały naturalne (kora, owoce, kwiaty itp.)

Dzieci tworzą koło i zamykają oczy. Prowadzący wybiera z koszyka jeden produkt i daje do powąchania wszystkim dzieciom.- Co tak cudownie pachnie?. Gdy nauczyciel obejdzie cały krąg dzieci zaczynają snuć przypuszczenia. Jeśli wśród materiałów znajdzie się coś bezwonno, angażujemy zmysł dotyku, aby domyślić się co jest w obiegu.

❖ **Zapachy i emocje**

Na stole leżą różne pachnące produkty. Jedno dziecko z grupy zamyka oczy i wącha je. Następnie nazywa poszczególne przedmioty i opisuje uczucia, nastroje lub sytuacje, jakie się mu kojarzą z danym zapachem.

❖ **Zapachowe memory**

Do przygotowania gry potrzebne są: płatki kosmetyczne, nakrętki od słoików, produkty spożywcze (cytryna, czosnek, cebula), perfumy, olejek zapachowy lub inne, wybrane wspólnie z dzieckiem. Płatki połóż na przykład na nakrętkach od słoików. Nasącz je zapachami. Każdy produkt nanieś na 2 waciki –tak, żeby miały swoje pary. Pomieszaj waciki, powąchaj i znajdź pary.

❖ **Mistrz Węchu**

Na sygnał nauczyciela dzieci spacerują po sali i starają się znaleźć przedmioty, które pachną. Dziecko, które znajdzie najwięcej zapachowych elementów zostaje Mistrzem Węchu.

Listopad - Grudzień

Patrzmy, obserwujemy i rozumiemy.

1. Obserwowanie, odróżnianie.
2. Rozpoznawanie, klasyfikowanie.
3. Widzę coś, czego Ty nie widzisz – zagadki wzrokowe.
4. Eksperymentowanie, wyciąganie wniosków.

Przykłady zabaw:

❖ **Jakiego koloru brakuje?**

Dzieci rozkładają na stole w sposób nieuporządkowany kolorowe kartki papieru. Następnie wszystkie, poza jedną osobą, zawiązują sobie oczy. Dziecko widzące zabiera jedną kartkę i chowa ją pod stołem. Dzieci równocześnie zdejmują opaski. Kto jako pierwszy odkryje jakiego koloru brakuje na stole?. Ten kto zgadnie otrzymuje żeton. Odłożona kartka wraca

na miejsce i zaczynamy nową rundę. Zabawa kończy się gdy rozdamy wszystkie żetony. Wygrywa ten, kto ma ich najwięcej.

❖ **Kolory natury**

Na stole rozkłada się przedmioty ze świata przyrody. Jedno z dzieci rzuca kostką i spogląda na kolor. Jeśli wyrzucił np. żółty, to szuka przedmiotu, który ma najwięcej tego koloru. Jeśli jednak nie odnajdzie przedmiotu w odpowiednim kolorze, przekazuje kostkę następnej osobie. Jeśli zaś znajdzie, może w nagrodę zatrzymać ten przedmiot i wyrzuca kostką jeszcze raz. Gra kończy się, gdy na stole nie ma żadnych przedmiotów. Wygrywa ten, kto zdobędzie ich najwięcej.

❖ **Ratunku, złodzieju!**

Nauczyciel układa na podłodze 6 różnych małych przedmiotów, a dzieci starają się je zapamiętać. Następnie stają w rzędzie tyłem do ekspozycji i zamykają oczy. Nauczyciel w tym czasie wybiera jedno dziecko, które chowa jeden przedmiot. Gdy wróci na swoje miejsce, nauczyciel woła: „Ratunku, złodzieju!”. Komu uda się zgadnąć, co zginęło, otrzymuje od złodzieja „skradziony” przedmiot i odkłada go na podłogę. Złodziejem zostaje zwycięskie dziecko.

❖ **Skrzynia skarbów**

Kolorowe guziki, świąteczne dekoracje, koraliki i inne drobiazgi, wrzucamy do jednego pudełka i proponujemy zabawę w: sortowanie przedmiotów po kolorze, stopniowanie kolorów, szukanie w otoczeniu przedmiotów w danym kolorze.

❖ **Widzę coś, czego ty nie widzisz**

W tej zabawie, możemy szukać rzeczy po kolorze, lub kształcie. Nauczyciel zaczynając zabawę mówi: „Widzę coś, czego Ty nie widzisz, a jest to np. czerwone/prostokątne”. Zadaniem dzieci jest podbiec do takiego przedmiotu w sali. Kto będzie pierwszy rozpoczyna następną rundę.

❖ **Kolorowo - bąbelkowo**

Do woreczka strunowego wlewamy bezbarwny olej (może to być oliwka dla dzieci, olej jadalny) i kilka kropel zabarwionej barwnikiem spożywczym wody. Po szczelnym zamknięciu woreczka dziecko może bawić się w dzielenie powstałych bąbelków na mniejsze lub łączenie w większe. Na woreczku, można także narysować labirynt, a zadaniem dzieci będzie przepchnięcie bąbelka przez całą trasę. Jeśli wkropimy wodę w kilku kolorach, można łączyć bąble ze sobą i obserwować mieszanie barw.

Styczeń - Luty

Dotykamy, odczuwamy.

1. Badamy świat za pomocą dłoni
2. Badamy świat za pomocą stóp
3. Najpierw słuchamy, potem dotykamy.
4. Dzieło sztuki z naturalnych materiałów.

Przykłady zabaw:

❖ **Sensoryczne pudełko**

Do pudełka wsypemy wybrane przez siebie lub dziecko produkty. Następnie umieszczamy w środku kilka różnych przedmiotów. Zabawa polega na zanurzaniu dłoni i/lub stóp w pojemniku i znajdowaniu w nim przedmiotów.

❖ Skarb piratów

Dzieci ozdabiają swoje pudełka (pirackie skrzynie), mogą odbić na nich swoje dłonie pomalowane farbą. Na podłodze wykładamy różne przedmioty; małe kamienie, perły, monety, naszyjniki, bransolety. Dzieci przyglądają się im uważnie, dotykają ich, żeby poznać ich właściwości. Potem zamykają oczy/ lub je przewiązujemy chustką. W tej chwili zamieniają się w piratów, którzy poszukują skarbu. Za każdym razem można wziąć tylko jeden przedmiot. Gdy nauczyciel zawoła: „Piraci na pokład!”, wszyscy zdejmują opaski i sprawdzają, co zabrali. Jeśli zapomnieli o czymś wartościowym albo włożyli do skrzyni bezwartościowe kamienie, powtarzamy rundę.

❖ Dwa takie same

Na stole leżą pomieszane przedmioty, po dwa każdego rodzaju. Zadaniem wybranego dziecka jest z zasłoniętymi oczami je odnaleźć po dotyku. Jeśli mu się uda zatrzymuje oba przedmioty, jeżeli nie odkłada je na stół. Następne dziecko zakłada opaskę na oczy. Zabawa kończy się gdy wszystkie przedmioty odnajdą swą parę.

❖ Ścieżka sensoryczna

Do dużych, ale raczej niskich pudeł wsypujemy różne przedmioty. Mogą być one naturalne np.: kasztany, fasola, groch, piasek, kamienie, jesienne liście, preparowany ryż, makaron, płatki kukurydziane itp. lub inne np.: ścinki gąbek, szklane kuleczki, myjki do ciała, kawałki włochatej mikrofibry i innych materiałów, woreczki sensoryczne, pompony, maskotki itp. Zadaniem dzieci jest przejście po takim torze, najlepiej gołymi stópkami.

❖ Badamy świat stopami

Przyklejamy do podłogi duży arkusz papieru. Jedno dziecko na ochotnika wchodzi na papier bosymi stopami. Zatrzymuje się po każdym kroku, a nauczyciel odrysowuje jego stopy. Dzieci wklejają wewnątrz konturów zebrane materiały. Gdy skończą po kolei każde dziecko wchodzi na ścieżkę z zasłoniętymi oczami i stara się dotykając stopami poszczególnych materiałów, zgadnąć, co to jest. Jeśli odgadnie przekazuje opaskę kolejnej osobie.

❖ Najpierw posłuchaj, potem dotknij

Na stole leży papier kartonowy. Wokół niego znajdują się różne znajome dzieciom materiały. Jedno dziecko ma zasłonięte oczy. Druga osoba siedząca obok nakleja na karton wybrany materiał. Dziecko mówi, co nakleiło, a koleżanka lub kolega z zasłoniętymi oczami szuka tego miejsca, dotykając powierzchnię kartki. Gdy znajdzie, przekazuje opaskę kolejnej osobie. Zabawa kończy się, gdy wszystkie materiały znajdą się na kartce.

❖ Obraz

Dzieci układają obraz z naturalnych materiałów przyrodniczych. Praca może mieć charakter abstrakcyjny. Ważne, by można było poruszać elementami. Jedno dziecko przygląda się uważnie obrazowi, następnie zasłania oczy. Inne dziecko zabiera jeden element. Dziecko palcami stara się odszukać lukę. Jego zadaniem jest również stwierdzić, jaki przedmiot został zabrany. Następnie zdejmuje opaskę i sprawdza, czy miało rację. Element wraca na miejsce, a my wybieramy kolejną osobę do gry.

Marzec - Kwiecień**Słuchamy, rozróżniamy i rozpoznajemy.**

1. Rodzaje dźwięków: głośne-ciche, wysokie-niskie, przyjemne-nieprzyjemne.
2. Zabawy wyostrające słuch polegające na ukierunkowaniu słuchania, uczące odróżniać i przyporządkowywać najdelikatniejsze odgłosy.
3. Dźwiękowe obrazy.
4. Rach, ciach i wiem jaki to dźwięk.

Przykłady zabaw:❖ **„Różne dźwięki”**

Prowadzący pokazuje dziecku różne przedmioty (np. słoik, kubek, garnek, książkę, butelkę), po czym uderza w nie pałeczką. Dziecko słucha dźwięków, a następnie zamyka oczy. Prowadzący ponownie uderza pałeczką w wybrane rekwizyty, a dziecko odgaduje ich nazwę. Określa również jego natężenie.

❖ **Odgłosy wokół mnie**

Dzieci wyruszają na słuchową wędrówkę po przedszkolu, lub ogrodzie przedszkolnym. Od czasu do czasu zatrzymujemy się i zamykamy oczy, aby wychwycić wszystkie dźwięki. Dzieci próbują opisać swoje odczucia. Zastanawiają się, które dźwięki są przyjemne, które nieprzyjemne.

❖ **„Zrób, gdy usłyszysz”**

Umawiamy się z dzieckiem, jakie ruchy ma wykonać słysząc ustalone sygnały dźwiękowe, np. na jedno klaśnięcie – przysiad, na dwa klaśnięcia – podskok, odgłos spadającej książki na podłogę – kładzenie rąk na głowie.

❖ **„Mała myszka”**

Dzieci siedzą w kręgu, jedno z nich odgrywa rolę ślepego kotka. Nauczyciel daje znak wybranemu dziecku, które staje się myszką i stara się jak najciszej opuścić krąg nie zauważona przez kota. Kot musi w skupieniu nadsłuchiwać odgłosów myszki, a jeśli ją usłyszał, wskazuje kierunek, z którego dochodził dźwięk.

❖ **„Dźwiękowy telegram”**

Uczestnicy siedzą w rzędzie jeden za drugim. Ostatnie dziecko demonstruje jakiś cichy dźwięk, np. pstrykanie palcami, zacieranie rąk przy uchu dziecka siedzącego przed nim. Dziecko przekazuje ten telegram dalej, aż dotrze do pierwszej osoby w rzędzie. Następnie ta osoba głośno prezentuje odgłos. Jeśli poda go prawidłowo, przechodzi na koniec rzędu i wysyła nowy telegram.

❖ **Malowanie, grzechotaniem**

Na dno plastikowego pudełka wyciskamy trochę trzech lub czterech kolorów farby. Następnie wsypujemy groch lub fasolę, tak by przykryć dno. Docinamy kartkę tak by zmieściła się w pudełku i jak najdokładniej przykrywamy nią wewnętrzne ścianki pojemnika. Zamykamy szczelnie pudełko i zaczynamy grzechotanie w rytm muzyki. Po skończonym utworze otwieramy pudełko i oglądamy nasze dzieło.

ZAŁĄCZNIKI:

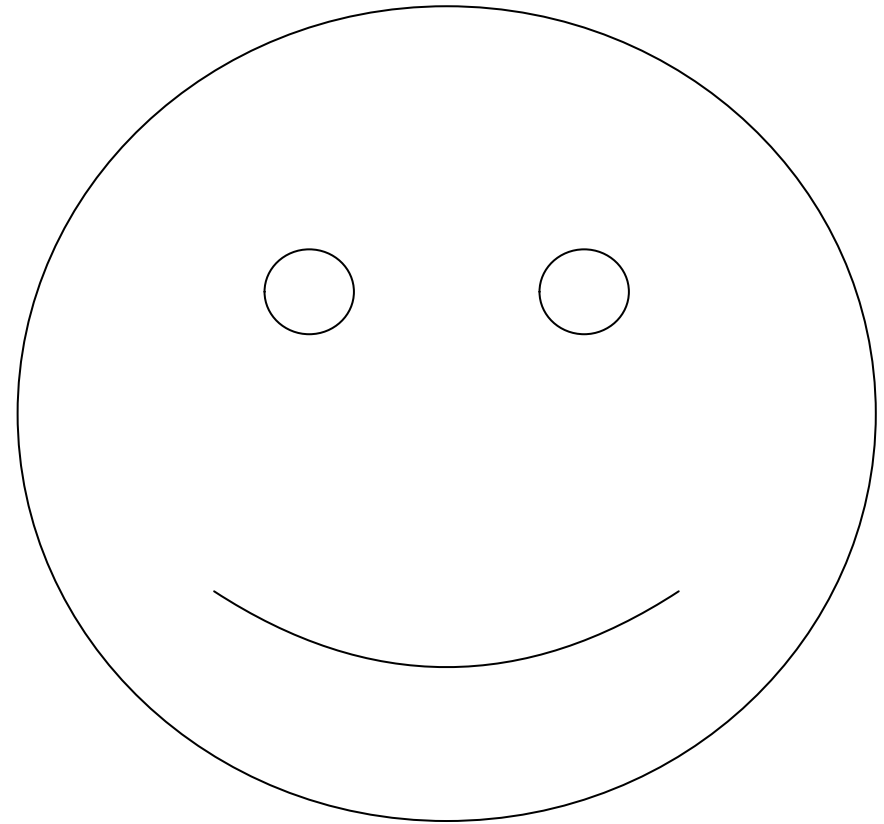
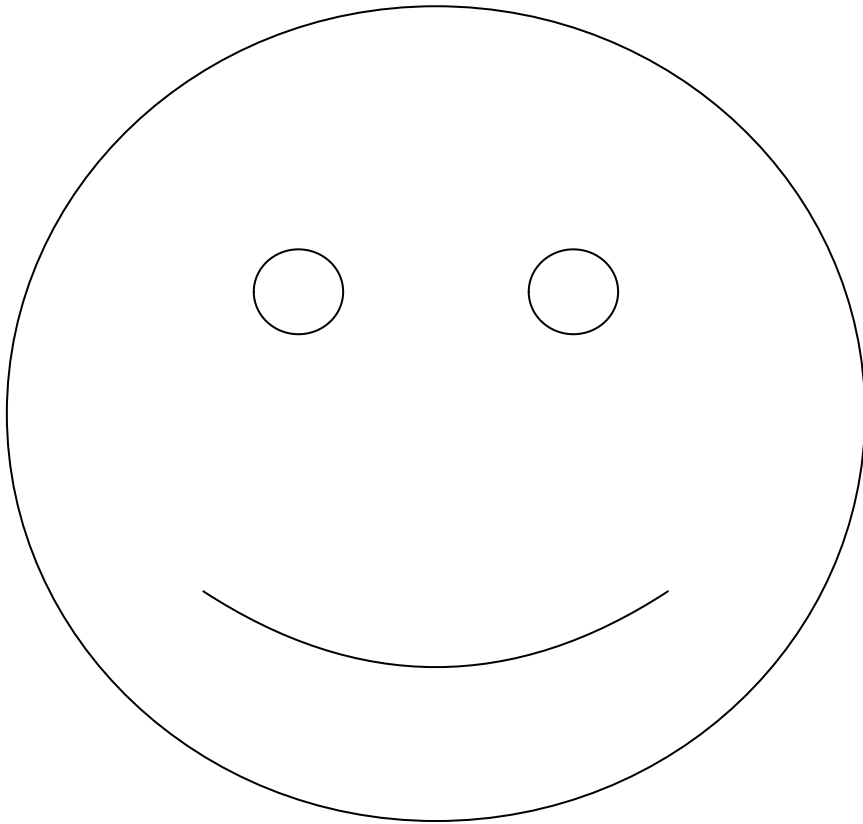
1. Ankieta ewaluacyjna dla dzieci
2. Arkusz ewaluacji indywidualnej

BIBLIOGRAFIA:

1. Erkert A.; „Nowe gry i zabawy pobudzające wszystkie zmysły”, wyd. Jedność, Kielce 2013r.
2. <https://www.glospedagogiczny.pl/artukul/mozg-zintegrowany-czyli-jak-uczyc-sie-przez-zmysly>
3. Baj-Lieder M.; „Zabawy stymulujące zmysły z wykorzystaniem produktów spożywczych” , Wychowanie w Przedszkolu 2020r.
4. Erkert A; „ Zabawy rozwijające zmysły”, wyd. Jedność, Kielce 2002 r.
5. Hinz M.; „ Poznaję świat zmysłami” wyd. Harmonia, 2016r.
6. <https://www.babyboom.pl/przedszkolak/zabawy/zobacz-zabawy-sensoryczne-rozwijajace-zmysl-wzroku>

Załącznik nr 1.

Ankieta ewaluacyjna dla dzieci

Załącznik nr 2.

Arkusz ewaluacji indywidualnej

Imię i nazwisko dziecka:						
Wiek:						
Wrzesień/ Październik	Temat 1					
	Temat 2					
	Temat 3					
	Temat 4					
Listopad/ Grudzień	Temat 1					
	Temat 2					
	Temat 3					
	Temat 4					
Styczeń/ Luty	Temat 1					
	Temat 2					
	Temat 3					
	Temat 4					
Marzec/ Kwiecień	Temat 1					
	Temat 2					
	Temat 3					
	Temat 4					

Legenda:

0 – nieobecność dziecka

1 – niezrealizowanie celów zajęć

2 – częściowe zrealizowanie celów zajęć

3 – zrozumienie tematu i zrealizowanie celów zajęć